

Inkludering i fremtidens skole

|

Eva Sæther, Ørland PPT
Odd-Erik Røstad, ØUS

28.April 2022

Problemstilling:
Inkludering i fremtidens skole

Hvordan skal vi forstå inkludering som begrep og konstrukt i lys av blant annet FNs barnekonvensjon, forslag til ny opplæringslov og Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis?

Og hvilke konsekvenser vil dette kunne få når det gjelder behov for forbedring og endring av praksis i skolene?

Tidsramme

11.00. - 12.00. Inkluderingsbegrepet

12.00. - 12.10. Pause

12.10. - 12.25. Praksishistorie fra Ørland ungdomsskole

12.25. - 12.45. Diskusjon i grupper

12.45. - 13.00. Oppsummering i plenum

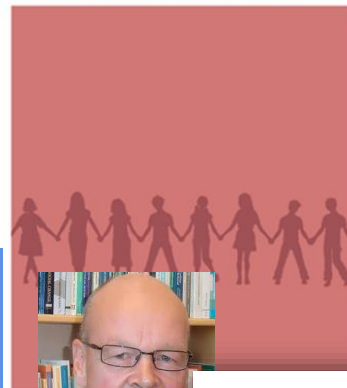
ØRLAND
KOMMUNE

Bakgrunn og tankegods

FAGFORNYELSEN 2020
Utdanningsdirektoratet

Thomas Nordahl mfl.
**INKLUDERENDE FELLESSKAP
FOR BARN OG UNGE**
Ekspertgruppen for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging

NOU Norges offentlige utredninger 2019:3

Nye sjanser – bedre læring

Kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

Meld. St. 6

(2019–2020)

Melding til Stortinget

Tett på – tidlig innsats og inkluderende
fellesskap i barnehage, skole og SFO

Å eie sin egen historie

Juni 2021

Rapport fra Barneombudets ekspertgruppe
om samarbeid mellom foreldre

barneombudet.no

Barneombudet

Barneombudets årsrapport 2017

**UTEN MÅL
OG MENING?**

Eller med
operulundersøning
i grunnskolen

Rammeplan
for barnehagen

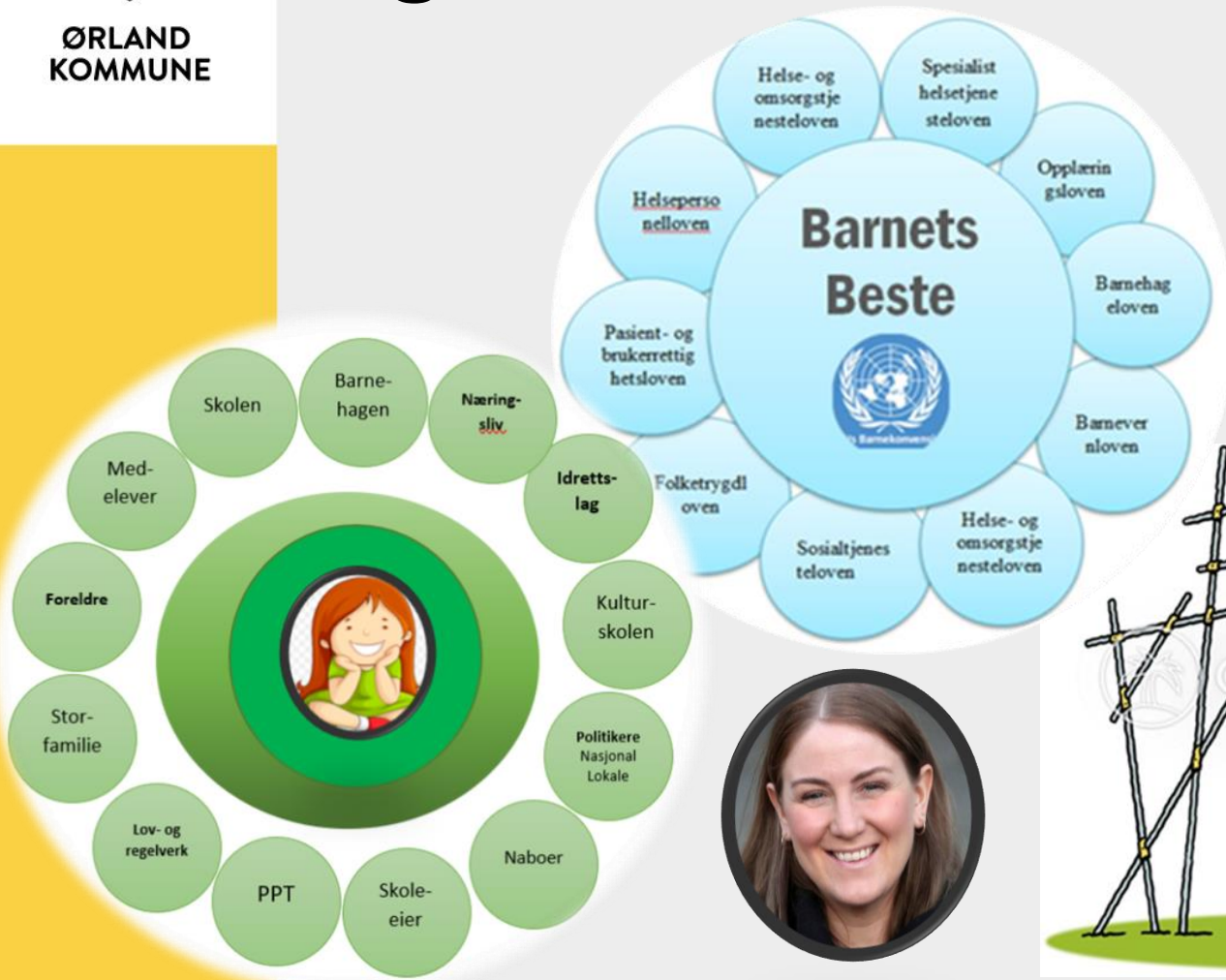

Er det kompetenseløftet?

ØRLAND
KOMMUNE

«Laget rundt barnet»

Hvordan innrette seg?

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis

PPT's

doble mandat:

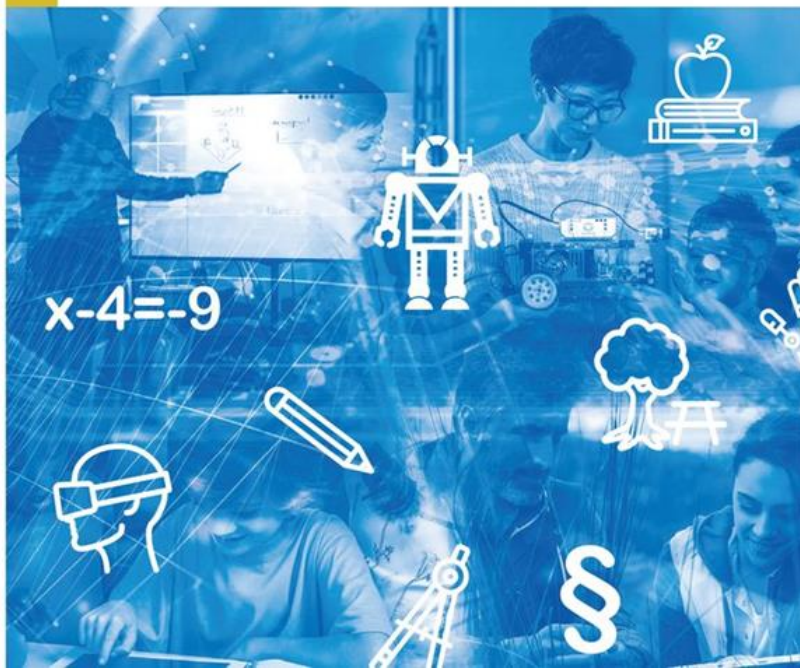
- Individrettet
- **Systemrettet**

PPT skal (...) arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å leggje opplæringa betre til rette for elevar med særlege behov
Opplæringsloven § 5-6

Systemrettet arbeid i skolen fremmer tilpasset opplæring og mer inkludering

Ny opplæringslov

Dagens regelverk:

- på mange måter et velfungerende regelverk

Men:

- for omfattende, fragmentert og detaljert – og for lite treffsikkert på områder som betyr mest
- vanskelig å oppfylle alt
- ikke den gjennomslagskraften den bør ha
- skaper spenninger mellom aktørene i oppvekstsektoren
- Juridisk; fagspråk som ikke forstås av dem som bruke loven, de har ikke juridisk kompetanse og de skjønnsmessige reglene er krevende

Tidslinje ny opplæringslov

- 22. 09. 2017:
Opplæringslovutvalget satt til å revidere loven
- 13. 12.2019: NOU 2019:23
- Våren 2020: Utredningen ute på høring
- 20.12.2021: Høringsfrist
- Tidligst i 2024: ny opplæringslov er klar (Udir)

Hva bør leses?

Innhold	
1.1 Sammenheng	19
1.2 Utfordringer ved dagens regelverk for grunnskolopplæring	19
1.3 Dagens regelverk	19
1.4 Lovens mål	21
1.5 Lovens del	31
2. Lovens del	
2.1 Innledning	40
2.2 Dagens regelverk	40
2.3 Lovens del	40
2.4 Lovens del	40
2.5 Lovens del	40

NOU 2019:23
Ny opplæringslov
Kapittel 1
Sammenheng

Figur 1.1

1.1 Utfordringer ved dagens regelverk for grunnskolopplæring

Dagens opplæringslov med forskrifter er på mange måter et vellengende regelverk. Det er mange av reglene som det er store enigheter om, og som er viktige for at kommunene og fylkeskommunene skal kunne ivareta den grunnleggende retten til opplæring for barn, unge og voksne. Men det er også noen utfordringer med dagens regelverk. Brukerne av loven opplever at dagens regelverk er for omfattende, fragmentert og detaljert. Dette skyldes blant annet hyppige endringer i regelverket og innføring av nye regler. Samtidig gjøres det sjelden en vurdering av behovet for eksisterende regler. Regler brukes også i mange tilfeller som et virkemiddel for å ivareta mange gode formål. På denne måten har regelverket blitt for omfattende og uoversiktlig og sannsynlig for lite styrkende og treffsikkest på de områdene som betyr aller mest. Når regelverket blir for omfattende, blir det vanskelig å finne fram i det, og det kan oppleveres som vanskelig å oppfylle alle reglene. En konsekvens av dette er at regelverket ikke får den gjennomslagskraften det bør ha.

Et annet utfordrer er at det er mangelde og slik forslåene av loven. Mange av alderene som regelverket etter seg mot, har ikke juridisk kompetanse. Det er ofte en mangelfull kobling mellom faglig-pedagogisk og juridisk kompetanse tilsk. Samtidig samsvare ikke alltid den språklige forslåene av ordlyden i loven med det som er det juridiske innholdet. Dette kan føre til at reglene ikke bare blir tolket feil, men også ulikt fra situasjon til situasjon, noe som kan utfordre

1.2 Overordnet om utvalgets forslag til ny lov

Grunnskolopplæringen i Norge samler barn, unge og voksne med ulik bakgrunn og ulike forutsetninger, styrker og utfordringer i ett felles undervisnings-system. Målene og prinsippene for grunnskolopplæringen er de samme for alle, men veien til målene vil ikke være lik.

19
Kapittel 2

Kapittel 2 Lovforslaget

1.2.1 Lovens mål og hva lova gjeld

1.2.1.1 Lovens mål og hva lova gjeld

1.2.1.2 Lovens mål og hva lova gjeld

1.2.1.3 Lovens mål og hva lova gjeld

1.2.1.4 Lovens mål og hva lova gjeld

1.2.1.5 Lovens mål og hva lova gjeld

1.2.1.6 Lovens mål og hva lova gjeld

1.2.1.7 Lovens mål og hva lova gjeld

1.2.1.8 Lovens mål og hva lova gjeld

1.2.1.9 Lovens mål og hva lova gjeld

1.2.1.10 Lovens mål og hva lova gjeld

1.2.2 Dagens regelverk

1.2.2.1 Dagens regelverk

1.2.2.2 Dagens regelverk

1.2.2.3 Dagens regelverk

1.2.2.4 Dagens regelverk

1.2.2.5 Dagens regelverk

1.2.2.6 Dagens regelverk

1.2.2.7 Dagens regelverk

1.2.2.8 Dagens regelverk

1.2.2.9 Dagens regelverk

1.2.2.10 Dagens regelverk

23
Kapittel 2

Kapittel 31 Universell opplæring og individuell tilrettelegging

Figur 31.1

31.1 Innledning

Dette kapitlet handler om dagens bestemmelser om tilpasset opplæring og spesialundervisning og forslaget til ny regulering av disse temaene, inkludert ny terminologi. Regulering av spesialundervisning for voksne som har rett til grunnskolopplæring, er behandlet i kapittel 45.

31.2 Dagens regler

31.2.1 Grunnsloven

Det framgår av Grunnsloven § 109 at enhver har rett til utdanne. En viktig del av ordlyden i Grunnsloven § 109 er at opplæringen skal ivareta den enkelte evner og behov. Dette har også kommet til uttrykk i sentrale bestemmelser i opplæringsloven om tilpasset opplæring og retten til spesialundervisning. Se nærmere omtale av Grunnsloven i kapittel 7.2.

31.2.2 Norges folkerettslige forpliktelser

Etter artikkel 24 i FNs konvensjon om rettigheten til mennesker med nedsatt funksjonsevne er statene forpliktet til å bygge med funksjonshemmede barrierer i utdanningssystemet og gi elever som har behov for det, individuelt tilrettelegging og støtte interner rammer av det allmenne utdanningsopplegget. Den individuelle støtten skal bidra til en effektiv utdanning og størst mulig faglig og sosial utvikling.

Artikkel 24 skir fast at staten skal sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne får tilgang til inkluderende, god og gratis grunntidning og

videregående opplæring i sitt lokalsamfunn, på lik linje med andre. Ifølge konvensjonens artikkel 24 nr. 4 skal opplæringen omfatte «bevisstgjøring om funksjonshemming og bruk av funksjonshemmede alternative og supplement kommunikasjonsformer, midler og formater, samt undervisningsmateriale og undervisningsassistenter som er til hjelp for mennesker med nedsatt funksjonsevne».

Konvensjonen stiller krav til beslutningsprosessen i saker som angår personer med nedsatt funksjonsevne. Det følger blant annet av artikkel 4 nr. 3 at konvensjonspartene aktnet skal trekke inn og rådføre seg inngående med mennesker med nedsatt funksjonsevne, også barn med nedsatt funksjonsevne, gjennom de organisasjonene som representerer dem.

FNs konvensjon om barnets rettigheter (Barnkonvensjonen) artikkel 25 er det understrøket at barn med funksjonsnedsettelser har samme rett til skole og utdanning som alle andre barn.

FNs konvensjon om barnets rettigheter (Barnkonvensjonen) artikkel 25 er det understrøket at barn med funksjonsnedsettelser har samme rett til skole og utdanning som alle andre barn.

31.2.3 Opplæringsloven

Tilpasset opplæring
Det følger av opplæringsloven § 13 at «[o]plæringen skal tilpasses evner og ferdigheter på den enkelte elevs, lærings-, praksisbrevkandidatens og lærerkandidaten.» I forarbeidene til bestemmelsen er det understrøket at både organiseringen av opplæringen, de pedagogiske metodene og progresjonen i opplæringen skal tilpasses den enkelte elevs forutsetninger og evner!

Kapittel 31:

Universell opplæring og individuell tilrettelegging

Lagt til grunn:

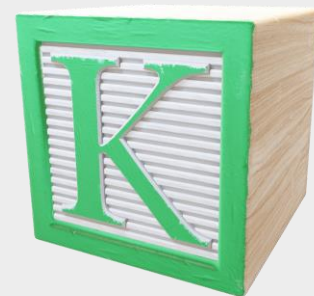
- FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne, artikkel 2
- Likestillings- og diskrimineringsloven

Kap. 31: Universell opplæring og individuell tilrettelegging

Nye begrep:

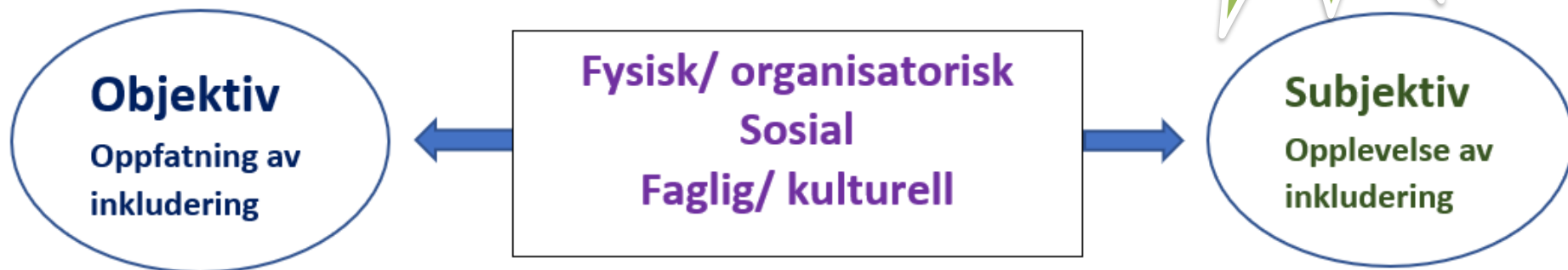
- Universelt utformet opplæring (inkludering)
- Forsterket innsats (tidlig innsats og intensiv opplæring)
- Individuell tilrettelagt opplæring (spesialundervisning)

Kap. 31: Universell opplæring og individuell tilrettelegging

Dimensjoner i inkluderingsbegrepet:

3 typer inkludering

- Sosial inkludering
- Faglig/pedagogisk inkludering
- Psykisk inkludering

Thomas Nordahl, Terje Overland

ØRL
KOM

**Sosial
inkludering**

ØRLAND
KOMMUNE

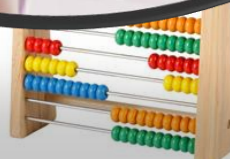
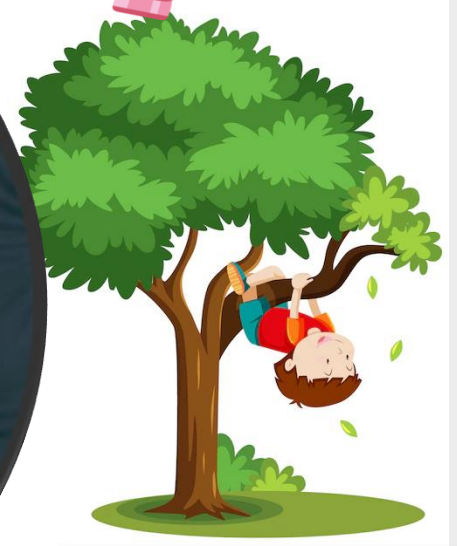
Opplevd inkludering

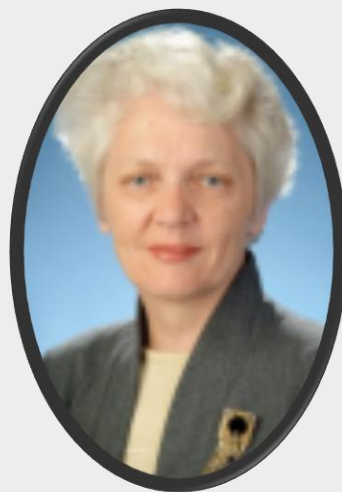
ØRLAND
KOMMUNE

Pedagogisk inkludering

Vi vet hva som virker på elevenes læring!

- **Hattie:** Elevenes læringsutbytte er et svar på undervisningen!
- **Robinson:** Trygge og ordnede læringsmiljø
- **Nordahl:** Kunnskapsbaserte skoler gjør det best – kan argumentere for sine metoder og valg i teorien
- **Irgens:** Sterk og svak teori/Erfaringstyranniet/Filter som hindrer utvikling

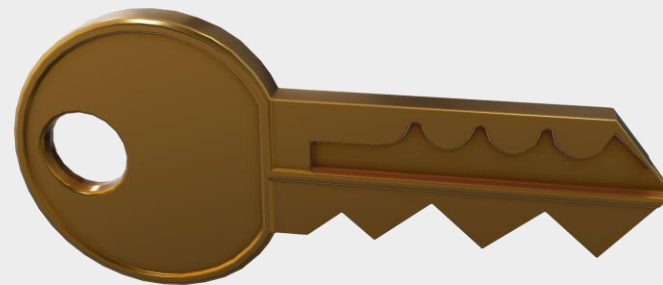
Den kollektivt orienterte skolen

- Sterke profesjonsfelleskap
- Kontekstuellet orientert - inkludering av alle elever
- Systemisk - kvalitetssikrer
- God ledelse: Støttende og distribuert
- Ikke rom for den privatpraktiserende læreren
- Analyserer og evaluerer: ped.analysemodell - opprettholdende faktorer

Skoler som ikke forstår systemperspektivet er gjerne de som trenger det mest! (Bargel og Samuelsen)

Kontaktlæreren

En nøkkelrolle for inkludering og styrking av det ordinære:

- Klasseledelse og klassemiljø
- Sørger for helhet, sammenheng og inkludere: lærestoff, hjelpemidler, innhold, organisering
- Ser og snakker daglig med elevene
- Tett relasjon med foreldre
- Har fokus på det ordinære
- God læreplanforståelse; utnytter handlingsrommet og tilpasser for alle (jf. Svein-Erik Andreassen)

Hvem er laget rundt kontaktlæreren?

Hvordan støtter vi best opp om kontaktlæreren? - en heftig rolle!

Praksiseksempel Ørland ungdomsskole

Rektor Odd-Erik Røstad

NOU Norges offentlige utredninger 2019:23

Ny opplæringslov

Hvordan forsterke:

- laget rundt barnet?
- laget rundt kontaktlæreren?

Jf. NOU s. 368: Praksiseksempel:
Halsen ung.skole Stjørdal

ØUS: Års- og utviklingsplan 2021/2022

ROS-TID

Relasjonsskapende oppsøkende samvær.

Standarder:

1. "Rett plass til rett tid" - følg oppsatte tider for pausetid med elevene.
2. "Oppsøkende og synlig" - bruk tiden til relasjonsbygging.
3. "Aktivitetskapende" -
4. "Gode veiledere" - bruk tiden til aktiv inkludering slik at alle får mulighet til å bli en del av elevfellesskapet.

Verdigrunnlag:

... Inkluderende opplæring innebærer at skolen aktivt må ta hensyn til barn og unges ulike forutsetninger og behov – i organisering, innhold og pedagogikk

Standarder:

Klasseledelse:

Læreren tar ansvar for den positive og støttende relasjonen mellom lærer og elev

ROS-TID:

...bruk tiden aktivt til inkludering slik at alle får mulighet til å bli en del av elevfellesskapet

ØRLAND
KOMMUNE

10 minutt
beinstrekk

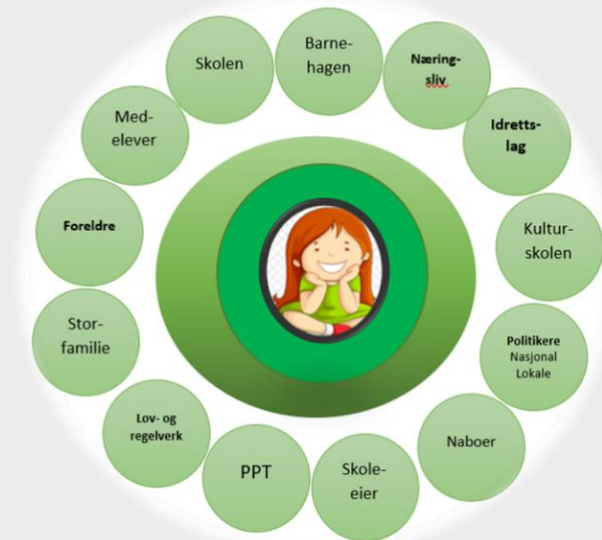
ØRLAND
KOMMUNE

Praksishistorien

Til diskusjon:

Inkluderingsbegrepet slik det er presentert nå
teoretisk og i praktisk:

Hvordan kan du i kraft av
din stilling/rolle, bidra til
økt inkludering i
skolen(e)?

Oppsummering

ØRLAND
KOMMUNE

«Å Møte mangfoldet...»

ØRLAND
KOMMUNE